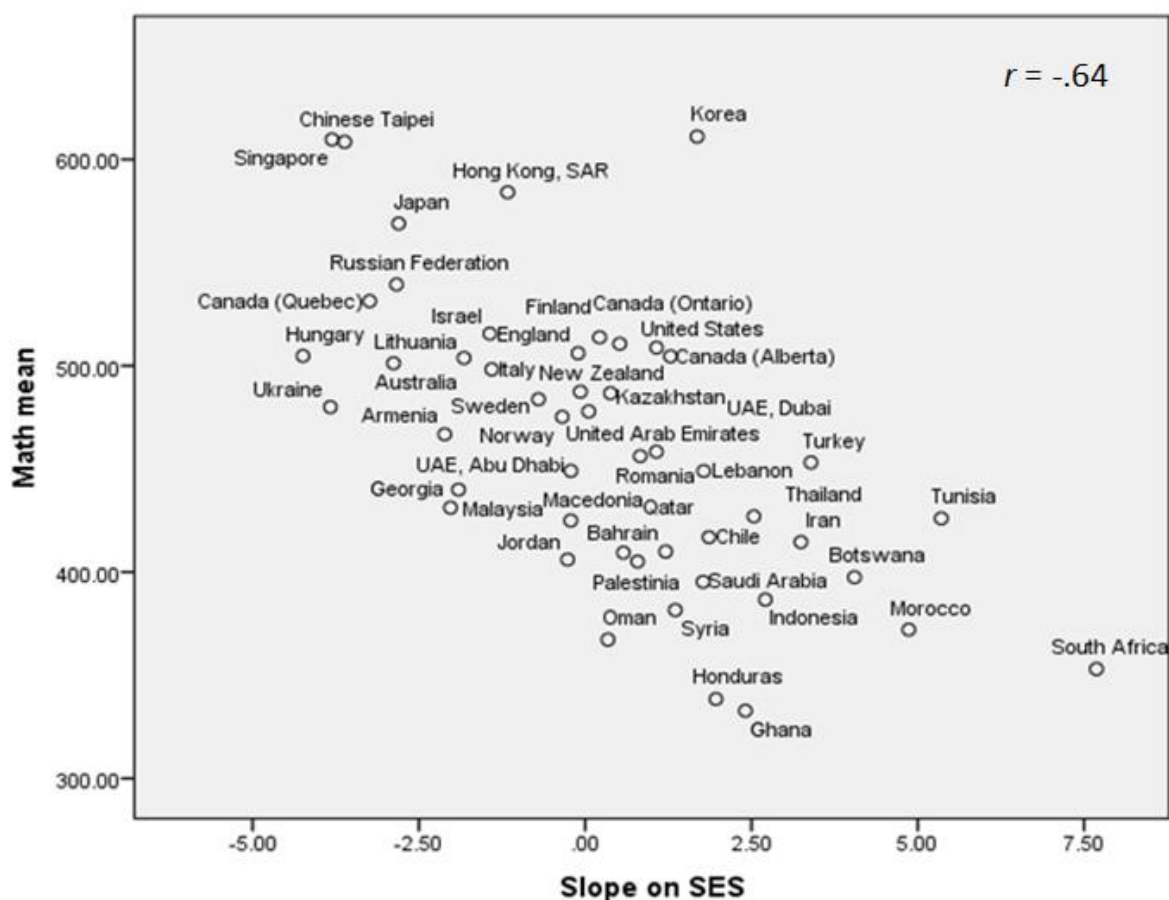

Obrázek č. 7

Vztah mezi průměrným výsledkem zemí v matematice a jejich schopností kompenzovat rodinné zázemí (zdroj: Gustafsson, Nielsen, & Yang Hansen, 2017)

Obrázek č. 6 na základě tzv. „random slope“ parametru odhadovaného na školní úrovni u 50 zemí ukazuje, že odlišné školské systémy mají různou schopnost kompenzovat vliv socioekonomického zázemí žáka na jeho školní výkonnost (to jest prosazovat spravedlivost ve vzdělávání). Země jako Tchaj-wan, Japonsko a Singapur, vzdělávací systémy zemí východní Evropy či bývalého Sovětského svazu (Arménie, Gruzie, Maďarsko, Litva, Ruská federace a Ukrajina) společně s Kanadou (Quebec) mají vyšší kompenzační schopnost, zatímco země jako JAR, Tunis, Maroko, Botswana, Turecko, Írán, Indonésie, Thajsko, Ghana a Honduras nejsou reálně schopné kompenzovat socioekonomické zázemí svých dětí. Na obrázku č. 7 vidíme významnou negativní korelaci mezi průměrným výsledkem jednotlivých zemí v matematice a jejich schopností kompenzovat rodinné zázemí žáků. To naznačuje, že kvalita a spravedlivost ve vzdělávání se mohou vzájemně podporovat, což je hypotéza, která může být testována v budoucích studiích.

Výše popsaná studie zjistila, že některé vzdělávací systémy kompenzují vztah mezi SES a výsledky, čímž zvyšují spravedlivost, zatímco jiné jsou spíše antikomenzační. Zároveň ukázala, že kompenzační systémy mají tendenci dosahovat vyšších výsledků. Tento vzorec lze částečně vysvětlit tím, že více rozvinuté země jsou také více schopné snižovat vztah mezi výsledky uvnitř školy a SES žáků, a to díky zdravému školnímu klimatu, kde převládá bezpečí a pořádek, kde je vyšší kvalita výuky a kde studijní úspěchy představují vysokou prioritu. Tyto vzdělávací systémy rovněž omezují efekt vrstevníků, který posiluje efekt SES, a také poskytují žákům s nízkým SES rozsáhlejší a lepší výuku. Studie rovněž ukázala, že směr a síla vztahu mezi školním SES a vnitřní školním vztahem mezi SES žáka a jeho výsledky je účinným měřítkem spravedlivosti ve vzdělávání při porovnávání více zemí.